

อิมฉิ พุทธิมนตรี 2549: ประสิทธิภาพของโปรแกรมสุขภาพต่อพฤติกรรมการป้องกันและควบคุม
ภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยไตวายเรื้อรังระยะสุดท้ายที่ฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม ที่หน่วยไตเทียม
มูลนิธิโรคไตแห่งประเทศไทย ณ ดิกกัลยาณิวัฒนา โรงพยาบาลสงฆ์ ปริญญาวิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต (สุขภาพ) สาขาสุขภาพ ภาควิชาพลศึกษา ประธานกรรมการที่ปรึกษา:
อาจารย์ชนวรรณ อัมสมบุรณ์, Dr.P.H. 226 หน้า
ISBN 974-16-1301-6

การวิจัยถึงทดลองครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมสุขภาพต่อพฤติกรรม
การป้องกันและควบคุมภาวะแทรกซ้อนของผู้ป่วยไตวายเรื้อรังที่ฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม ที่หน่วยไตเทียม
มูลนิธิโรคไตแห่งประเทศไทย ณ ดิกกัลยาณิวัฒนา โรงพยาบาลสงฆ์ ระหว่างเดือนเมษายน 2548 ถึงเดือน
กุมภาพันธ์ 2549

กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ป่วยที่ฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมสัปดาห์ละ 2 ครั้ง จำนวน 72 คน ได้จาก
การเลือกแบบเจาะจงแล้วสุ่มเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบจำนวนกลุ่มละ 36 คน ซึ่งมีวันนัดฟอกเลือด
ที่ไม่ตรงกัน เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โปรแกรมสุขภาพและแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
โดยประยุกต์แนวคิดและทฤษฎีความเชื่อด้านสุขภาพร่วมกับทฤษฎีแรงสนับสนุนทางสังคม ได้จัดให้
กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมสุขภาพ ประกอบด้วย การขมวดิทัศน์ นิทรรศการ การสาธิต การฝึกปฏิบัติ
และการให้ความรู้แก่ญาติผู้ป่วยด้วยแผ่นพับ ส่วนกลุ่มเปรียบเทียบไม่ได้รับโปรแกรมสุขภาพ คงได้รับ
การบริการของหน่วยไตเทียมตามปกติ เก็บรวบรวมข้อมูลก่อนและหลังการทดลองในกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม
ด้วยแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, Paired sample t-test,
Student's t-test, Pearson's Product Moment Correlation Coefficient และ Chi-square test

ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีระดับความรู้เรื่องโรคไตวายเรื้อรัง การรับรู้
โอกาสเสี่ยงของการเกิดภาวะแทรกซ้อน การรับรู้ความรุนแรงของภาวะแทรกซ้อน การรับรู้ผลดีในการปฏิบัติตัว
เพื่อป้องกันและควบคุมภาวะแทรกซ้อน การรับรู้อุปสรรคในการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันและควบคุมภาวะ
แทรกซ้อน ความตั้งใจที่จะปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันและควบคุมภาวะแทรกซ้อน และการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกัน
และควบคุมภาวะแทรกซ้อน ดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และดีขึ้นกว่า
ก่อนการทดลอง และยังพบว่า ระดับความรู้เรื่องโรคไตวายเรื้อรัง การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดภาวะ
แทรกซ้อน การรับรู้ความรุนแรงของภาวะแทรกซ้อน การรับรู้ผลดีในการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันและควบคุม
ภาวะแทรกซ้อน การรับรู้อุปสรรคในการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันและควบคุมภาวะแทรกซ้อน ความตั้งใจ
ที่จะปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันและควบคุมภาวะแทรกซ้อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกัน
และควบคุมภาวะแทรกซ้อน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังพบว่า สถานภาพสมรส
และแรงสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันและควบคุมภาวะแทรกซ้อน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

The aim of this Quasi-experimental research was to determine the effectiveness of health education program for a prevention and control behavior of complication on hemodialysis patients at Kidney Foundation of Thailand, Galyani Vadhana building, Priest's Hospital. The study was carried out during April 2005 to February 2006.

Seventy-two patients were purposively selected from hemodialysis (HD) patients who were regularly undergoing 2 HD sessions/week and were randomized into experimental group and comparison group, 36 persons each according to different HD schedules. The instrument used for a collection of data were interview form and intervention package of health education program being developed on the frame of Health Belief Model and Social Support Theory by researcher. The experimental group received health education program comprising of VCD, discussion, exhibition, demonstration, practicing and leaflet for relatives. While the comparison group received routine service by hemodialysis unit. Data were collected prior and after intervention with the interview form during hemodialysis by researcher. Statistics used for data analyses were Percentage, Arithmetic Means, Standard Deviation, Paired sample t-test, Student's t-test, Pearson's Product Moment Correlation Coefficient and Chi-square test.

The findings were as follows: Following the experiment, the level of knowledge, perceived susceptibility, perceived severity of complication, perceived benefit, perceived barrier of complication prevention, intention to behave for complication prevention and health practices on complication prevention of the experimental group were significantly better than those of the comparison group and prior to the experiment, at a .01 level. It was also found that the level of knowledge, perceived susceptibility, perceived severity of complication, perceived benefit, perceived barrier of complication prevention, intention to prevent complication had significant positive relationships with health practices on the complication prevention after the experiment at a .01 level. Other findings were marital status and social support had significant relationships with health practices on the complication prevention at a .05 level.